

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการผลิตและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของแก้วมังกรในจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการผลิตและผลตอบแทนในการปลูกแก้วมังกรในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย

2. ปัญหาอุปสรรคในการผลิตและการจัดจำหน่ายแก้วมังกรในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกแก้วมังกรทั้งหมดในจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย จำนวน 36 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เกษตรกร ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะพื้นฐานทั่วไป การผลิตและการตลาดแก้วมังกร ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคในการผลิตแก้วมังกร ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกแก้วมังกร

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 88.9 และเพศหญิง ร้อยละ 11.1 มีอายุเฉลี่ย 48.19 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษา มีสถานภาพแต่งงานแล้ว สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.17 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.61 คน ประสบการณ์ในการปลูกแก้วมังกรเกษตรกรเรียนรู้เอง โดยแหล่งข่าวสารที่เกษตรกรได้รับส่วนใหญ่ได้รับจากโทรทัศน์

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายแก้วมังกรของเกษตรกร

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีระยะเวลาการปลูกเฉลี่ย 2.46 ปี มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเองเฉลี่ย 5.53 ไร่ มีพื้นที่เช่าเฉลี่ย 0.78 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ปลูกแก้วมังกรเฉลี่ย 3.86 ไร่ ช่วงเดือนที่ปลูกแก้วมังกรส่วนใหญ่จะปลูกในช่วงเดือนมกราคม ที่มาของกิ่งพันธุ์ได้มาจากหน่วยงานของรัฐบาล และระยะการปลูกส่วนใหญ่เกษตรกรใช้ระยะปลูก 2.5 x 3.0 เมตร การไถดินจะทำการขุดหลุมและตากดิน 6-10 วัน เกษตรกรส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยคอกรองพื้นก่อนปลูก และใส่ปุ๋ยเคมีรองพื้น สูตรที่ใช้ส่วนใหญ่ใช้สูตร 15-15-15 ด้านการกำจัดวัชพืช กำจัด 5-8 ครั้ง และใช้วิธีการตัดหรือคาย ส่วนการใช้ยาฆ่าแมลงนั้นเกษตรกรไม่นิยมใช้ การตัดแต่งกิ่งเกษตรกรนิยมตัดแต่งกิ่งราว ๆ เดือนพฤศจิกายน แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกแก้วมังกรได้ใช้น้ำจากบ่อที่ขุดขึ้นมาเพื่อใช้ในการผลิต การให้น้ำใช้สายยางฉีดพ่น เงินทุนที่ใช้ในการผลิตแก้วมังกรนั้นจะเป็นเงินทุนส่วนตัว หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ไม่ได้มีบทบาทเข้ามาให้คำแนะนำแก่เกษตรกรเลย

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจำหน่าย

การจำหน่ายส่วนใหญ่เกษตรกรจะเป็นผู้จำหน่ายเอง เรื่องการตกลงราคาจะมีการตกลงก่อน โดยอาศัยการปรับราคาตามตลาด สถานที่จำหน่ายแก้วมังกรจะจำหน่ายที่ตลาดในตัวเมือง ผู้จัดสถานที่ซื้อ-ขาย คือพ่อค้าเอกชน การกำหนดราคาจะใช้เกณฑ์ทางการตลาดเป็นตัวกำหนดราคา ที่เกษตรกรซื้อขายกับพ่อค้าคนกลางเนื่องจากพ่อค้าคนกลางให้ราคาดี รายได้จากการจำหน่ายแก้วมังกรมีรายได้เฉลี่ย 37,166.94 บาท และมีรายได้ระหว่าง 10,000 – 15,000 บาท เกษตรกรมีความพอใจในราคาที่ได้ เดือนที่เกษตรกรได้ราคาดีที่สุด คือ เดือนกรกฎาคม และราคาต่ำที่สุด คือ เดือนกันยายน พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูก คือ พันธุ์เนื้อขาว เปลือกแดง บานเย็น ร้อยละ 61.1 ลักษณะการจำหน่ายจะจำหน่ายเฉพาะผลผลิต และขายให้กับพ่อค้าในท้องถิ่น จำนวนพ่อค้าที่มารับซื้อจะมีพ่อค้ามากกว่า 3 ราย การส่งแก้วมังกรไปจำหน่ายจะมีผู้ที่ซื้อมารับที่สวนเกษตรกรเอง และบรรจุใส่ตะกร้าขายเป็นส่วนใหญ่ เวลาได้เงินจะส่งมอบต่อวัน แหล่งข่าวสารด้านการตลาดที่เกษตรกรได้รับจะได้รับจากพ่อค้าในขณะที่จำหน่าย

3. ข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของแก้วมังกร

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 29,166.65 บาท/ไร่ โดยมีค่าใช้จ่ายในด้านค่าเตรียมดินเฉลี่ย 1,861.11 บาท/ไร่ ค่าทำค้างเฉลี่ย 8,569.44 บาท/ไร่ ค่าต้นกล้าเฉลี่ย 10,583.33 บาท/ไร่ ค่าปุ๋ยเฉลี่ย 1,125.0 บาท/ไร่ ค่ายาปราบศัตรูพืชเฉลี่ย 83.33 บาท/ไร่ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 6,944.44 บาท/ไร่

ส่วนต้นทุนในการดูแลรักษาแก้วมังกรหลังจากการปลูกมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรวมทั้งหมด 11.67 บาท/ไร่ ค่าปุ๋ยเฉลี่ย 819.44 บาท/ไร่ ค่ายาปราบศัตรูพืชและวัชพืชเฉลี่ย 69.44 บาท/ไร่ ค่าแรงงานไม่มีค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 208.33 บาท/ไร่

เมื่อวิเคราะห์ถึงรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตแก้วมังกรแล้วพบว่า เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 37,166.94 บาท/ไร่ และมองถึงต้นทุนทั้งหมดที่เกษตรกรต้องมีค่าใช้จ่ายในการผลิตแก้วมังกร มีต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ย 30,263.86 บาท/ไร่ ดังนั้นเกษตรกรจะมีผลตอบแทนสุทธิ 6,903.08 บาท/ไร่

4. ปัญหา อุปสรรคของเกษตรกรผู้ปลูกแก้วมังกร

- 1) เงินทุนที่ใช้ในการปลูกแก้วมังกร ส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา ร้อยละ 66.7 มีปัญหาน้อย ร้อยละ 25.0 และมีปัญหามาก ร้อยละ 8.3
- 2) ที่ดินที่ใช้ในการปลูกแก้วมังกร ส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา ร้อยละ 77.8 และมีปัญหาน้อย ร้อยละ 22.2
- 3) แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกแก้วมังกร ส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา ร้อยละ 75.0 มีปัญหาน้อย ร้อยละ 16.7 และมีปัญหาปานกลาง ร้อยละ 8.3
- 4) แรงงานที่ใช้ในการปลูกแก้วมังกร ส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา ร้อยละ 69.4 และมีปัญหาน้อย ร้อยละ 30.6
- 5) วัชพืช ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ร้อยละ 61.1 และมีปัญหาน้อย ร้อยละ 38.9 โรค และแมลงไม่มีปัญหา ร้อยละ 69.4 และมีปัญหาน้อย ร้อยละ 30.6
- 6) เงินทุนที่ใช้ในการปลูกแก้วมังกร ส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา ร้อยละ 66.7 มีปัญหาน้อย ร้อยละ 25.0 และมีปัญหามาก ร้อยละ 8.3
- 7) ที่ดินที่ใช้ในการปลูกแก้วมังกร ส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา ร้อยละ 77.8 และมีปัญหาน้อย ร้อยละ 22.2
- 8) แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกแก้วมังกร ส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา ร้อยละ 75.0 และมีปัญหาน้อย ร้อยละ 16.7 และมีปัญหาปานกลาง ร้อยละ 8.3

9) แรงงานที่ใช้ในการปลูกแก้วมังกร ส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา ร้อยละ 69.4 และมีปัญหาน้อย ร้อยละ 30.6

10) วัชพืชส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ร้อยละ 61.1 และมีปัญหาน้อย ร้อยละ 38.9

11) โรคและแมลงไม่มีปัญหา ร้อยละ 69.4 และมีปัญหาน้อย ร้อยละ 30.6

12) สารเคมีที่ใช้ในการกำจัดโรคและแมลงไม่มีปัญหา ร้อยละ 66.7 และมีปัญหาน้อย ร้อยละ 33.3

13) หน่วยงาน/วิชาการไม่มีปัญหา ร้อยละ 77.8 และมีปัญหาน้อย ร้อยละ 22.2

อภิปรายผล

1. ด้านการผลิตแก้วมังกร

ในการผลิตแก้วมังกร ส่วนใหญ่เกษตรกรนิยมใช้พันธุ์เนื้อขาวเปลือกแดงบานเย็น เนื่องจากเป็นที่ต้องการของตลาด ซึ่งเป็นพันธุ์ที่มีความได้เปรียบ สามารถเก็บได้ไว้ในห้องเย็น โดยไม่เสียรูปทรง มีความหวานและสดยาวนาน ส่วนในเรื่องของกิ่งพันธุ์ที่นำมาปลูกนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ได้กิ่งพันธุ์มาจากแหล่งอื่น ๆ (ซื้อจากเกษตรกรด้วยกันเอง) ส่วนใหญ่จะปลูกในช่วงเดือนมกราคม ด้านการผลิตและการจำหน่าย ส่วนใหญ่เกษตรกรจะจำหน่ายเองไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง โดยมีการตกลงราคาจำหน่ายแก้วมังกร แสดงว่า แก้วมังกรเป็นที่ต้องการของตลาดทั่วไปจะเห็นได้จากทุกวันนี้จะมีแก้วมังกรที่ได้มาตรฐานวางขายอยู่ทั่วไปตามซูเปอร์มาร์เก็ตต่าง ๆ เช่น ที่โลตัส บิ๊กซี และที่องค์การตลาดเพื่อการเกษตร หรือตลาด อดก. พร้อมทั้งตลาดต่างประเทศนั้นก็มีความต้องการแก้วมังกรไม่น้อยเลย ตลาดที่สำคัญส่วนใหญ่ ได้แก่ ตลาดประเทศไต้หวัน และตลาดยุโรป ซึ่งตลาดยุโรปจะขายดี เพราะชาวยุโรปนั้นชื่นชอบผลไม้ที่มีรสชาติเปรี้ยวอมหวาน เมื่อเปรียบเทียบกับพืชไม้ผลตัวอื่น ๆ จะพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะพึงพอใจในราคาผลผลิต และถึงแม้จะจำหน่ายได้ในราคาต่ำและมีความแปรปรวนในเรื่องของราคาผลผลิตสูง ซึ่งจากการศึกษาของจูไรรัตน์ (2544) พบว่าเกษตรกรที่ผลิตและจำหน่ายปทุมมาในจังหวัดเชียงใหม่ ไม่พอใจราคาจำหน่าย ร้อยละ 84.0 ดังนั้นแก้วมังกรจึงเป็นพืชตัวใหม่ที่เป็นทางเลือกหนึ่งให้เกษตรกร

All rights reserved

2. ด้านผลตอบแทน

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่ปลูกแก้วมังกรมีต้นทุนในการผลิตแก้วมังกรเฉลี่ย 30,263.86 บาท/ไร่ โดยคิดเป็นต้นทุนเมื่อเริ่มปลูกเฉลี่ย 29,166.65 บาท/ไร่ และต้นทุนในการดูแลรักษา 1,097.21 บาท/ไร่

ต้นทุนการผลิตเมื่อแรกปลูก มีค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าเตรียมดินเฉลี่ย 1,861.11 บาท/ไร่ ค่าทำค้ำ 8,569.44 บาท/ไร่ ค่าต้นกล้า 10,583.33 บาท/ไร่ ค่าปุ๋ย 1,125.00 บาท/ไร่ ค่ายาปราบศัตรูพืช 83.33 บาท/ไร่ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 6,944.44 บาท/ไร่

ต้นทุนในการดูแลรักษามีค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าปุ๋ย 819.44 บาท/ไร่ ค่ายาปราบศัตรูพืช 69.44 บาท/ไร่ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 208.33 บาท/ไร่

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกแก้วมังกร มีรายได้จากการจำหน่ายแก้วมังกร 37,166.94 บาท/ไร่ และผลตอบแทนสุทธิ 6,908 บาท/ไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของ ปิยะ (2541) ซึ่งศึกษาเรื่องการผลิตและการจำหน่ายกลางสาธิตในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ผลตอบแทนสุทธิของเกษตรกรจากการจำหน่ายกลางสาธิตได้เท่ากับ 4,430.46 บาท/ไร่ และจากการศึกษาของ ทองวัน (2541) ศึกษาเรื่องเทคโนโลยีการอบลำแห้งลำไยและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอป่าซาง พบว่า ผลตอบแทนสุทธิจากการจำหน่ายลำไยอบแห้งต่อบาท/ไร่ เฉลี่ย 6,813 บาท จะเห็นว่าผลตอบแทนสุทธิของแก้วมังกรมีผลตอบแทนที่สูงกว่า ซึ่งก็เป็นอีกพืชหนึ่งที่น่าสนใจของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการที่เป็นประโยชน์ดังนี้

1. จากผลการวิจัยจะเห็นว่าด้านการผลิตแก้วมังกร เกษตรกรส่วนใหญ่จะพึงพอใจในราคาผลผลิต ซึ่งแก้วมังกรยังเป็นที่ต้องการของตลาดทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น แก้วมังกรจึงเป็นพืชตัวใหม่ที่เป็นทางเลือกหนึ่งให้เกษตรกรลงทุนเพื่อการผลิต เพราะมีปัจจัยหลายประการ เช่น เป็นผลไม้ปลอดสารพิษ มีวิตามิน อุดมด้วยแร่ธาตุและเส้นใย มีคุณสมบัติทางสมุนไพร ช่วยในระบบขับถ่าย ช่วยควบน้ำหนักตัว บรรเทาอาการโรคเบาหวาน ลดไขมัน ซึ่งเป็นผลไม้เพื่อสุขภาพในปัจจุบันและอนาคต สามารถรับประทานได้ทุกเพศทุกวัย เหมาะที่จะเป็นของขวัญในโอกาสแก่คนที่เรารัก มีข้อได้เปรียบทางการค้าคือ สามารถเก็บรักษาไว้ได้โดยไม่เสียรูปทรงเป็นระยะเวลาจนถึง 20 วัน และปัจจุบันมีการนำไปแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารต่าง ๆ จากแก้วมังกรมากขึ้น เช่น การทำแยม ทำสลัด ทำไอศกรีม และทำไวน์ แก้วมังกรเป็นพืชที่น่าสนใจและมีแนว

โน้มเป็นพืชเศรษฐกิจได้ จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่เกษตรกรควรหันมาสนใจในการปลูกพืชชนิดนี้กันให้มากขึ้น ซึ่งจะให้ผลตอบแทนสุทธิที่คุ้มค่าต่อการลงทุนในระยะยาว เพราะตลาดยังเปิดกว้าง ผู้บริโภคให้ความสนใจต่อสุขภาพกับผลไม้ชนิดนี้กันมากขึ้น

2. จากผลการวิจัยจะเห็นว่า ด้านผลตอบแทนแก้วมังกรมีผลตอบแทนที่สูงกว่าพืชบางชนิด เช่น ลางสาด เป็นต้น และต้นทุนในการผลิตก็ไม่สูงมากนัก ได้ผลตอบแทนที่ดีในปีที่สองของการปลูกเป็นต้นไป ซึ่งมีต้นทุนในการดูแลรักษาต่าง ๆ ไม่มากเหมือนพืชอื่น ๆ ได้ผลตอบแทนที่ดีคุ้มค่าต่อการลงทุน และจะมีผลตอบแทนมากขึ้นในช่วงปีที่ 2 ของการปลูกเป็นต้นไป ดังนั้นเหมาะสมอย่างยิ่งที่แก้วมังกรน่าจะเป็นพืชชนิดใหม่ที่สามารถสร้างโอกาสให้เกษตรกรได้ เนื่องจากปัจจัยหลายประการ เช่น ลักษณะผล รูปร่าง ราคา รวมถึงประโยชน์ด้านสมุนไพร และยังสามารถปลูกได้ในหลายสภาพพื้นที่อีกด้วย

3. จากการผลการวิจัยจะเห็นว่า หน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนควรที่จะเข้ามามีบทบาทในด้านการให้คำแนะนำเรื่องการผลิต การจำหน่าย เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการผลิตแก้วมังกรมากขึ้น

4. หน่วยงานของภาครัฐ ควรสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออก และขยายตลาดให้กว้างขวางขึ้น

5. จากผลการวิจัยจะเห็นว่า แก้วมังกรควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกเพิ่ม โดยที่แก้วมังกรยังเป็นที่ต้องการของตลาดทั่วไป ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ส่วนปัญหาโรคและแมลงการใช้สารเคมียังพบน้อย จึงเป็นปัจจัยส่งเสริมในการผลิตอีกทางเลือกของเกษตรกรโดยทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการศึกษาเรื่องการแปรรูปผลผลิตจากแก้วมังกร เพื่อนำมาส่งเสริมเผยแพร่แก่กลุ่มเกษตรกรอื่น ๆ นำไปปรับใช้

2. ควรศึกษาเรื่องการผลิตและผลตอบแทนแก้วมังกรในพื้นที่อื่น เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและหลากหลายขึ้น

3. ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการผลิต การตลาด และด้านการแปรรูป เพื่อให้เกษตรกรเพิ่มศักยภาพทางด้านการผลิตให้สูงขึ้น

4. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพียงผลตอบแทนสุทธิที่ได้จากต้นทุนในการผลิตหักด้วยรายได้จากการจำหน่ายแก้วมังกรเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยถึงจุดคุ้มทุนในการผลิตแก้วมังกร เพื่อที่จะทราบถึงความคุ้มค่าในการลงทุน